

Дмитро СИНИЦЯ, 1956, м. Дніпро, Україна

ТРИЧІ РОЗСТРІЛЯНА ДУША

З вечора тривожного аж до ранку
Вишивала дівчина вишиванку.
Вишивала дівчина, вишивала,
Чорну та червону нитку брала....

...Я ніколи не думав, що саме словами цієї давньої- предавньої народної пісні для мене так невмолимо боляче проявиться кров і трагедія мого народу.

Війна завжди живиться людською кров'ю. По вінця. На долю всього-навсього одного дня життя молодій дівчині Катерині Крищенко випали розстріли не тільки тіла а й душі. Тричі хотіли її розстріляти в один день. Німець і українець пішли на розстріл щоб спасти її.

В цей же день розстрілювали і її. Душу її, розстріляли тричі. Бувають секунди буття, коли емоції лишні, сила фактів сильніша за силу емоцій.

Історію своєї мами мені розповіла Сіряк Марія Дмитрівна з давнього-предавнього приорільського краю з прадавньою назвою «Тарасо-Шевченківка»....

Друга Світова війна. Село Тарасо-Шевченківка два роки, 1941-1945 було під німецькою окупацією. Катерина Сіряк була відправлена на примусові роботи в Німеччину. Вона залишилась живою. Повернулась додому. Прожила велике життя. Повезло - створила сім'ю.

...За місяць до Вічності, коли мама була хвора, вона попросила свою дочку Марію трішки посидіти біля її ліжка. І розповіла дочці, те що ніколи і нікому в житті не розповідала.

«Я не хочу туди це все забирати... послухай:

...Попала я з тіткою Марусею робити на медикаментозну фабрику... Над нами такі конвоїри стояли...що ще важче було... Постій під таким надзором... Скрізь було важко! Ну це хоч в теплі...

... Ще заставляли прибирати на горіщах...Послали на горіще мене, тітку Марусю, і ще одного нашого хлопця...Василя. Ми прибираємо те горіще... А там бочки стоять! І так пахне відтіть! Туда,- а там мед! Лісовий оцей мед! Він такий білий, твердий такий! А ми голодні ! Що голодні, а що й не думали! Що ж ми робим.. Ухватились за цей мед! Його ж там багато! Його не замітять!...І ми гризли той мед! Що ти думаєш, руки липкі...ми тим медом наїлися! Руки –то помить не має де... А тут піднімається ж німець...Він же вартовий, як глянув, каже: «Рус! Пах! Пах! Пах!»». Ми так і остовпіли.»
Мама на деякий час зупинила свою оповідь. Було видно, що подальші слова для неї дуже важкі..

«Німець у касці води нам приніс. За що ж він і поплатився. Його розстріляли свої.

Мене, тітку Марусю, Василя...рів був там такий здоровий був для таких неслухняних...Поставили на всю ніч в тому рову в холодну воду.

...От в тітки Марусі не було дітей того... І коли ми вилазили з рову... стояли німці...з пльотками... я вилазила послідня... Як ударив він мене пльоткою!
..Що в нього на тій пльотці було-не знаю... В мене кофтинка і репнула. Я потеряла сознание...

Ось цей шрам, дитино....В мене шкура лопнула...я заюшилася кров'ю.

....Потім, в це же день німці знали, що вже наші підходять...Бомбили з неба! Стріляли наші! Стріляли німці. Таке робилося, що ми не знали куди діватися...

Тітка Маруся каже: «давай Катю ховатися! Бо ми не виживемо в цьому аді...»

Тільки це перебалакали, заходять німці і виганяють усіх в кучу. З усіх бараків. Вигнали. Вистроїли нас в шеренги. Підїжджають машини криті. Ми вже розуміємо, що нас будуть грузити, нас будуть вивозити...на розстріл. Начали отсчот. Десятий туди. Хлопців зразу почали брати... Біля мене стояв хлопець...Василь...Він мені і каже:

«Катю запомни! Буду живий- я тебе знайду.» І так мене одсторонив... Сам став на моє місце... Його забрали в машину. Всіх хлопців забрали. І Повезли.. Куди повезли... Ми вже знали... на розстріл...»

Мамі важко було говорити. Вона знову зупинила розповідь, пересапнула. Витерла сухі губи:

«А нас, доцю, оточили...Маруся каже: «Катю падай! Падай. Ми впали. Ми живі... А на нас падали...мертві. Ми лежали, ми не шевельнулися...Німці не добивали, ні, вони тікали, бо вже вбігали наші...»

Тоді ми з тіткою Марусею давай забігати у фабрику. Давай ховатися в ящики. Ящики були здорові, де медикаменти складали...Маруся в один ящик заховалася я в другий... А тут забігають наші...».

Мама мовчала, дочка мовчала...

Мама знову витерла хустинкою сухі, пер сухі губи і сухі очі... Так неначе павутиння стерла...

« Наші стріляли по наших дівчатах...Це правда. Вони считали нас...самими най хужими , що були. Це ж правда!

Забігають наші. Падає ящик... і я з того ящика вилазю... Я вилізла, вилізла тітка Маруся... Командир нас спас! -Не смійте!

Солдати почали кричати; «Ви німецькі.....нехороші! Ми ось воювали , а Ви.. Ви тут з німцями!»

А що ми могли доказати? В отакому всьому... Нічого не могли доказати.

А командир сказав: «Я не допустю самосуду!» А нам сказав: «Дівчата тікайте! Тікайте! Як не німці вас уб'ють, так наші Вас уб'ють!»

Майже нечутно, пошерхлими від внутрішнього жару губами мама завершила дочці свою оповідь:

«...В цьому рову, де ми перед німцями стояли в багнюці...ми пролежали до ночі...

...Довго на Україну ми добиралися. Люди спасибі, хто кусочок хліба, хто картоплинку...і так раділи питали

--А Ви не бачили мою дочку!

---А ви не бачили мого сина! Як ото циганська пошта, так само переказували!

- Ідуть Ваші дівчата!
- Ще здалеку побачили своє село... майоріють біленькі хустинки...
- Це наші матері нас ждали...
- І ми упали на землю.. ми цілували свою землю...свою українську землю цілували...

Приїхали додому ...хата розбита...батька ж ми.. не дочекалися...

Як я вижила , що робила ..не пам'ятаю...

...я вишивала. Люди стали мої вишивки брать. І люди стали...хто молочка дасть, хто хліба, хто картоплину. Так піднялася на ноги. Я вишивала для людей. Хто що попросить. І скатертини і хустини...і рушники весільні..»

Мама так тихо сказала останні слова, що дочка ледь-ледь почула... а перебивати мамину сповідь дочка не мала божого права.

«Я до кінці вірила, Що Василь живий, що він приїде...Я ждала його все життя...»

Мама полегшено зітхнула: « Ось і все доцю ! Я вільна!»...

Обличчя її стало чистим і ясним, як погожий сонячний день...

Війна завжди живиться людською кров'ю. По вінця.

За один день життя Катерину повинні були розстріляти тричі. Тричі розстріляли душу.

Вона вижила. Продовжила свій рід...

Щоб ми це все пам'ятали... і з цією пам'яттю все життя жили.

... Ой, та чорна ниточка — то страждання,

А червона ниточка — то кохання.

Тому чорна ниточка часто рвалась,

А червона ниточка легко слалась.

Як піду я ввечері на гулянку,

Подарую милому вишиванку.

Бери, мій соколику, і не сердься,

Будеш ти носити її коло серця.

Щоб ми це все пам'ятали... і з цією пам'яттю все життя жили.